

VALINNAISUUS

PITKÄJÄRVEN KOULUSSA 2023

Hyvä oppilas ja huoltaja!

Olette nyt valitsemassa oppilaan omaa, valinnaista opinto-ohjelmaa, ja tämän oppaan tarkoituksena on auttaa teitä tässä tehtävässä. Huomioitthän, että valinnat ovat sitovia. Vaihtoja voidaan tehdä vain painavista syistä ja jos ryhmissä on tilaa. Tutustukaa käsillä olevaan oppaaseen huolella. Valinnat tehdään ja merkitään sähköiselle lomakkeelle. Oppilaan tulee palauttaa lomake viimeistään **maanantaina 6.3.2023**.

Valintoja tehdään kahdessa vaiheessa. Seitsemännellä luokalla tehdään taide- ja taitoainevalinta sekä valitaan pitkä valinnaisaine. Molempia opiskellaan sekä 8. että 9. luokalla. Kahdeksannella luokalla valitaan lyhyet valinnaisaineet, joita opiskellaan 9. luokalla.

Haluatteko kysyä jotakin valinnaisuudesta?

Valinnaisuuteen liittyvissä asioissa teitä auttavat aineenopettajat, oppilaanohjaajat ja rehtori.

Jos kaipaatte oppaan tekstejä tarkempaa tietoa oppiaineiden tavoitteista, sisällöistä tai arvioinnista, kannattaa ottaa yhteyttä **aineenopettajaan**.

Jos kaipaatte ohjausta valintojen tekemiseen, kannattaa ottaa yhteyttä **oppilaanohjaajaan**.

- Sanna Ahola (7ABCD, 8EFGH)
- Miira Luukkonen (7EFGH, 8ABCD)
- Taimi Kuuluvainen (7P)
- Turo Lehtonen (8P)
- Katri Niittymäki (7K, 8K)

Jos teillä on kysyttävää oppilasryhmistä, oppiaineen vaihtamisesta tms., kannattaa ottaa yhteyttä **rehtori Jouni Manniin**.

Sisälllys

1 Mitä valinnaisuus tarkoittaa?.....	3
2 Arvioinnista	4
3 Näin teet hyviä valintoja	7
4 Kangasalan kaupungin perusopetuksen tuntijako.....	8
5 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (2 vvh 8. ja 9. luokalla)	9
5.1 Kotitalous	9
5.2 Kuvataide	9
5.3 Käsityö.....	10
5.4 Musiikki.....	10
6 Valinnaisaineet.....	11
6.1 Pitkät valinnaisaineet (2 vvh 8. ja 9. luokalla).....	11
6.1.1 Makuja arkeen ja juhlaan (kotitalous)	11
6.1.2 Bändikurssi (musiikki)	11
6.1.3 Omien ideoiden tekstiilit (käsityö, tekstiilityön oppimisympäristö).....	12
6.1.4 Teknisen työn syventävä (käsityö, teknisen työn oppimisympäristö).....	12
6.1.5 Tietotekniikka (muut valinnaiset opinnot).....	12
6.1.6 B2-ranska	13
6.1.7 B2-saksa	13
6.1.8 B2-espanja.....	14
6.2 Lyhyet valinnaisaineet (2 x 1 vvh 9. luokalla).....	14
6.2.1 Retkikurssi (muut valinnaiset opinnot).....	14
6.2.2 Englannin kertauskurssi (englanti).....	15
6.2.3 Englannin syventävä (englanti)	15
6.2.4 Tutkimusretki historiaan (historia)	15
6.2.5 Koukuttava neuloosi (käsityö, tekstiilityön oppimisympäristö).....	15
6.2.6 Tekninen rakentelu (käsityö, teknisen työn oppimisympäristö)	16
6.2.7 Sporttikurssi (liikunta).....	16
6.2.8 Kuningaspelit (liikunta)	16
6.2.9 Kuntosalikurssi (liikunta).....	17
6.2.10 Kitarakurssi (musiikki)	17

6.2.11 Pop-laulu (musiikki).....	17
6.2.12 Videokurssi (kuvataide).....	18
6.2.13 Sarjakuvakurssi (kuvataide)	18
6.2.14 Kemiaa ja kotitaloutta (muut valinnaiset opinnot).....	19
6.2.15 Ruotsia jatko-opintoja varten (ruotsi)	19
6.2.16 Ohjelmointi (muut valinnaiset opinnot)	19

1 Mitä valinnaisuus tarkoittaa?

Valinnaisuus Pitkjärven koulussa käsittää taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ("taide- ja taitoainevalinta") sekä valinnaisaineet. **Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit** ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Taide- ja taitoainevalinnaisista tunneista ei siis tule omaa, erillistä arvosanaa. Arviointi annetaan aina numerolla. Taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja valitsemalla oppilas jatkaa ja laajentaa valitsemansa taide- ja taitoaineen oppimäärää. Opetuksen sisällöt ja tavoitteet tulevat valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteista.

Valinnaisaineet puolestaan eivät ole osa yhteisen aineen opetusta ja ne arvioidaan aina erikseen. Valinnaisaineiden kurssit voivat liittyä mihin tahansa yhteiseen aineeseen, myös taide- ja taitoaineisiin. Ne voivat myös olla useasta oppiaineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Jos valinnaisaine liittyy johonkin yhteiseen oppiaineeseen, on sen tarkoitus tuoda yhteiseen oppiaineeseen jokin uusi näkökulma, sisältö, painotus tms. Opetuksen sisällöt ja tavoitteet eivät ole valtakunnallisia, vaan ne päätetään kunta- tai koulukohtaisesti. Vähintään 2 vvh:n valinnaisainekurssit arvioidaan numerolla, muut hyväksytyt/hylätyt.

Valintoja tehdään kahdessa vaiheessa. Seitsemännellä luokalla tehdään taide- ja taitoainevalinta sekä valitaan pitkä valinnaisaine. Molempia aineita opiskellaan kaksi tuntia viikossa sekä kahdeksannella että yhdeksännellä luokalla. Saksaa A2-kielenä lukevat tekevät vain taide- ja taitoainevalinnan (A2-kieli korvaa pitkän valinnaisaineen). Kahdeksannella luokalla kaikki oppilaat, myös A2-saksaa opiskelevat, valitsevat kaksi lyhyttä valinnaisainetta. Lyhyitä valinnaisaineita opiskellaan kaksi tuntia joka toisessa jaksossa yhdeksännellä luokalla.

Valinnaisuus Pitkjärven koulussa:

1. TAIDE- JA TAITOAINEIDEN VALINNAISET TUNNIT ("TAIDE- JA TAITOAINEVALINTA")

- 2 vvh 8. ja 9. luokalla
- **Valitaan yksi aine**
- Valinta 7. luokalla

2. VALINNAISAIINEET

a) Pitkä valinnainen

- 2 vvh 8. ja 9. luokalla
- **Valitaan yksi kurssi** (huom. saksaa A2-kielenä lukevat eivät valitse)
- Valinta 7. luokalla

b) Lyhyt valinnainen

- 1 vvh 9. luokalla
- **Valitaan kaksi kurssia**
- Valinta 8. luokalla

2 Arvioinnista

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan aina numeroarvosanalla osana yhteistä oppiainetta. Oppiaineen päättöarviointi tehdään 9. luokan keväällä, kun oppiaineen koko oppimäärä on opiskeltu. Päättöarviointi ajoittuu viimeiselle lukuvuodelle eli 9. luokalle. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin.

Huom. Oppilaan taide- ja taitoaineiden oppimäärien päättöarviointien ajankohta ajoittuu oppilaskohtaisesti eri vuosiluokille 7, 8 tai 9 riippuen oppilaan valinnoista. Oppiaineesta annettu päättöarvosana siirtyy päättötodistukseen riippumatta siitä, millä vuosiluokalla päättöarviointi on tehty. Taide- ja taitoaineiden päättöarvosanat voivat vaikuttaa jatko-opintoihin haettaessa.

Vuosiluokilla 7-9 **vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista** annetaan numeroarvosana. Arvosana on yhteisestä oppiaineesta erillinen. Jos valinnaisaine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, merkitään oppiaine ja arvosana todistuksessa yhteisen oppiaineen alle. Valinnaisaineille (kieliä lukuun ottamatta) ei ole olemassa valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteerejä, vaan arvosanan perustana on aineen oma opetussuunnitelma. Jonkin yhteisen oppiaineen syventäviksi opinnoiksi katsotun valinnaisaineen numeroarvosana voi vaikuttaa jatko-opintoihin haettaessa.

Valinnaisen kielen (A2- ja B2-kielet) numeerinen päättöarvosana vaikuttaa jatko-opintoihin haettaessa (muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta). Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Numeerinen arviointi voidaan kuitenkin oppilaan huoltajan pyynnöstä muuttaa päättöarviointivaiheessa Hyväksytty-merkinnäksi, jolloin arvosana ei vaikuta jatko-opintoihin haettaessa.

Oppimäärältään **alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet** ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti (hyväksytty/hylätty). Hyväksytyt arvosanan saadakseen oppilaan tulee osallistua säännöllisesti opetukseen. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Jos valinnaisaine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, merkitään oppiaine ja arvosana (hyväksytty/hylätty) todistuksessa yhteisen oppiaineen alle.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” riippuen siitä, minkä laajuiseksi kyseinen valinnainen aine on koulun opetussuunnitelmassa määritelty sekä merkintä opetussuunnitelman mukaisesta tuntimäärästä.

Taulukossa 1 esitetään, miltä arviointi voisi näyttää yhdeksännen luokan keväällä valinnaisuuden osalta. Esimerkissä valinnaisaineet on katsottu yhteisten aineiden syventäviksi opinnoiksi, joten oppiaine ja arvosana on merkitty yhteisen oppiaineen alle.

TAULUKKO 1. Esimerkki oppilaan valinnoista ja arvioinneista 9. luokan keväällä

	7. lk.	7. lk.	8. lk.	8. lk.	9. lk.	9. lk.	
	joulu	kevät	joulu	kevät	joulu	kevät	
Musiikki*	8	8	9	9			
<i>Musiikki, valinnaiset opinnot</i>					hyv	hyv	= lyhyt valinnaisaine
Kuvataide	8	9	8	8	9	9	= taide- ja taitoainevalinta
Käsityö	7	8					
Kotitalous	8	8					
<i>Kotitalouden syventävä valinnainen</i>			8	9	8	9	= pitkä valinnaisaine
Liikunta	8	7	8	8	7	8	
<i>Liikunta, valinnaiset opinnot</i>					hyv	hyv	= lyhyt valinnaisaine

* Musiikki jatkuu kaikilla pakollisena 8. luokalla.

Yksittäisen oppiaineen arvioinnista kannattaa kysyä suoraan aineenopettajalta. Oppilaanohjaajat osaavat vastata yleisiin arviointia koskeviin kysymyksiin. Yhteyden opettajaan tai opoon saa esimerkiksi Wilmalla.

Perusopetuksen päättötodistuksessa valinnaisaineiden arviointien näkymät.

KANGASALAN KAUPUNKI

Pitkäjärven koulu (7-9)

PERUSOPETUKSEN
PÄÄTTÖTODISTUS

05.06.2021

Testioppiilas Pitkäjärvi

040404A0404

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	10 vvt	8 hyvä
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi, B1-oppimäärä	4 vvt	7 tyydyttävä*
Vieras kieli		
Englanti, A1-oppimäärä	7 vvt	8 hyvä
Englanti, valinnaiset opinnot	1 vvt	hyväksytty
Matematiikka	11 vvt	8 hyvä
Biologia	3,5 vvt	7 tyydyttävä
Maantieto	3,5 vvt	7 tyydyttävä
Fysiikka	3,5 vvt	8 hyvä
Kemia	3,5 vvt	8 hyvä
Historia	4 vvt	7 tyydyttävä
Yhteiskuntaoppi	3 vvt	9 kiitettävä
Uskonto/Elämänkatsomustieto	3 vvt	6 kohtalainen
Terveystieto	3 vvt	8 hyvä
Musiikki	2 vvt	9 kiitettävä
Musiikin syventävä valinnainen	4 vvt	9 kiitettävä
Kuvataide	2 vvt	7 tyydyttävä
Käsityö	7 vvt	9 kiitettävä
Kotitalous	3 vvt	9 kiitettävä
Liikunta	7 vvt	9 kiitettävä
Muut soveltavat valinnaiset		
Muut valinnaiset opinnot	1 vvt	hyväksytty

Oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Lisätietoja: Tämä on testioppilaan testitodistus.

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Koulun opetuskieli: suomi

Kangasala 05.06.2021

Jouni Manni, rehtori

Arvosanat: erinomainen 10, kiitettävä 9, hyvä 8, tyydyttävä 7, kohtalainen 6, välttävä 5, hylätty 4, hyväksytty hyv

Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehityksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehityksessä. Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Koulun opetuskieli: suomi

Kangasala 05.06.2021

Jouni Manni, rehtori

Arvosanat: erinomainen 10, kiitettävä 9, hyvä 8, tyydyttävä 7, kohtalainen 6, välttävä 5, hylätty 4, hyväksytty hyv

Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehityksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehityksessä. Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

3 Näin teet hyviä valintoja

Pohdi, miten perustelet valintojasi.

- Yleensä kannattaa valita aineita, joista olet kiinnostunut ja joissa olet saanut onnistumisen kokemuksia. Muista kuitenkin, että esimerkiksi hyvä todistusarvosana ei aina kerro kiinnostuksestasi.
- Yleensä ei kannata valita aineita, joiden opiskelu tuottaa sinulle entuudestaan vaikeuksia (poikkeuksena tukikurssit).
- Koulumenestys kannattaa huomioida erityisesti uusia kieliä valittaessa.

Pohdi, millä tiedoilla teet valintojasi.

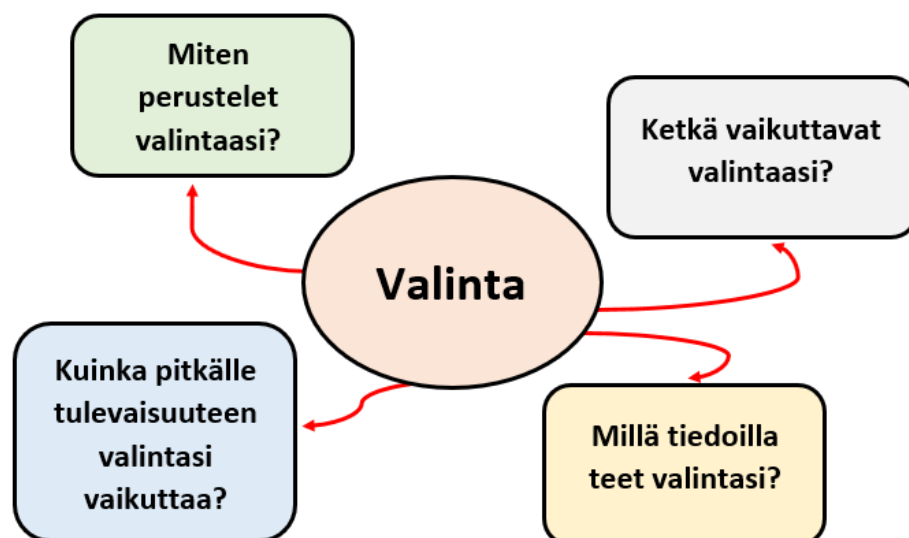
- Ota selvää, mitä eri aineissa tehdään: tutustu huolellisesti tähän oppaaseen ja kysele sisällöistä opettajilta. Ole tietoinen siitä, mitä valitset.

Pohdi, ketkä vaikuttavat valintoihisi.

- Valinnoista on hyvä puhua kotona tai vaikkapa kavereiden kanssa. Lopulliset valinnat kannattaa kuitenkin tehdä itsenäisesti.

Pohdi, kuinka pitkälle tulevaisuutesi valinnat vaikuttavat.

- Huomioi, että tekemäsi valinnat ovat sitovia. Niitä ei ole välttämättä mahdollista muuttaa jälkikäteen.
- Voit muokata valinnoillasi melko paljon 8. ja 9. luokan lukujärjestystäsi. Valitsemiasi aineita on 8. luokalla keskimäärin 4h/vko ja 9. luokalla 6h/vko. Käytä tämä mahdollisuus hyväksesi ja tee harkitut valinnat.
- Hyvät arvosanat taide- ja taitoainevalinnasta sekä pitkistä valinnaisaineista nostavat keskiarvoasi.
- Mikään valinta ei ole esteenä jatko-opintoihin pääsyyn.
- Taide- ja taitoainevalinnan sekä pitkän valinnaisaineen arvosanat vaikuttavat jatko-opintoihin pääsyyn (pääosin ammatilliset oppilaitokset).

4 Kangasalan kaupungin perusopetuksen tuntijako

TAULUKKO 2. Kangasalan kaupungin perusopetuksen tuntijako vuosiluokilla 7-9

Aine	7 lk.	8 lk.	9 lk.	Yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus	3,0	4,0	3,0	10,0
A1-kieli: englanti	2,0	2,0	3,0	7,0
B1-kieli: ruotsi	2,0	1,0	1,0	4,0
Matematiikka	3,0	4,0	4,0	11,0
Biologia ja maantieto	2,0	2,0	3,0	7,0
Fysiikka ja kemia	2,0	3,0	2,0	7,0
Terveystieto	0,5	1,5	1,0	3,0
<i>Ympäristö- ja luonnontietoaineet yht.</i>	4,5	6,5	6,0	17,0
Uskonto/Elämäntietomustieto	1,0	1,0	1,0	3,0
Historia ja yhteiskuntaoppi	2,0	2,0	3,0	7,0
Musiikki	1,0	1,0	0,0	2,0
Kuvataide	2,0	0,0	0,0	2,0
Käsityö	3,0	0,0	0,0	3,0
Liikunta	2,0	3,0	2,0	7,0
Kotitalous	3,0	0,0	0,0	3,0
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset	0,0	2,0	2,0	4,0
<i>Taide- ja taitoaineet yht.</i>	11,0	6,0	4,0	21,0
Oppilaanohjaus	0,5	0,5	1,0	2,0
Valinnaiset aineet	0,0	2,0	4,0	6,0
Oppilaan vähimmäistuntimäärä	29,0	29,0	30,0	88,0
(Vapaaehtoinen A2-kieli)	2,0	2,0	2,0	6,0
(Vapaaehtoinen B2-kieli)		2,0	2,0	4,0

5 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (2 vvh 8. ja 9. luokalla)

Kaikki oppilaat valitsevat yhden taide- ja taitoaineen, jonka opiskelua haluavat jatkaa. Valinta tehdään seitsemännellä luokalla.

5.1 Kotitalous

Tavoitteet:

Ohjataan oppilasta syventämään ja täydentämään 7.-luokalla hankittuja tietoja ja kädentaitoja. Tunneilla kehitetään ruuanvalmistus- ja leivontataitoja. Korostetaan oma-aloitteisuutta, yhteistyötaitoja ja itsenäistä työskentelyä. Opitaan ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Sisältö:

Valmistetaan kotimaisia ja kansainvälisiä ruokia ja leivonnaisia. Huomioidaan kodin sekä kalenterivuoden juhlat ja niihin liittyvät perinteet. Harjoitellaan taitoja, jotka auttavat selviytymään arkielämässä. Tuntien aikana tulevat tutuiksi myös taloudellinen ja ekologinen työskentely sekä puhtaanapitoon ja hygieniaan liittyvät asiat. Harjoitellaan ryhmätyöskentelyä ja toisten huomioon ottamista.

Arviointi:

Numeroarviointi, joka perustuu pääasiassa tunnilla työskentelyyn ja jatkuvaan näyttöön. Mahdolliset kokeet vaikuttavat arviointiin.

5.2 Kuvataide

Tavoitteet:

Syvennetään ja kehitetään oppilaan kuvallisia tietoja ja taitoja sekä löydetään niille käytännön sovellusmahdollisuuksia. Opiskelu tukee oppilaan kuvallisen ajattelun ja ilmaisun kehittymistä. Oppitunneilla pyritään jäsentämään kuvallisen viestinnän ja taiteen maailmaa. Tarkastellaan omia tuotoksia sekä asetetaan tavoitteet omalle oppimiselle. Kehitetään omaa kuvailmaisua ja kuvallista ajattelua, taiteen tuntemusta ja kulttuurista osaamista. Tutustutaan ympäristöestetiikkaan, arkkitehtuuriin ja muotoiluun sekä mediaan ja kuvaviestintään.

Sisältö:

Opetuksessa keskitytään luovuuden ja teknisten taitojen väliseen suhteeseen sekä omaan ilmaisuun ja elämyksellisyyteen. Harjoitellaan omaperäisen ilmaisun sekä oman tyylin etsimistä erilaisten tekniikkakokeiluiden kautta. Tutustutaan taiteeseen, ympäristön esteettisyyteen ja taidehistoriaan. Tutustutaan tilan kuvaamisen keinoihin: perspektiivi, valo – varjo. ym. Oppitunneilla tulevat tutuksi myös värikontrastit, kolmiulotteisuus, grafiikka sekä valokuvauksen/digitaalikuvaamisen alkeet. Mahdolliset museokäynnit voivat olla osa opiskelua. Harjoitellaan kuvan tekemistä mahdollisimman monipuolisilla ja vaihtelevilla työtavoilla.

Arviointi:

Numeroarviointi. Kuvataiteen arvioinnissa painotetaan luovuutta, taiteellista ilmaisua, teknisiä taitoja sekä kykyä perustella tehtyjä valintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös työskentely, materiaalin käsittely, omatoimisuus ja ryhmätyötaidot

5.3 Käsityö

Tavoitteet:

Tavoitteena on syventää ja laajentaa käsityön osaamista sekä antaa valmiuksia selvittää elämässä käsityön taitoja vaativista tilanteista.

Sisältö:

Käsityön opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita, joita toteutetaan teknisen työn ja tekstiilintyön oppimisympäristöissä. Omien projektien toteuttaminen on mahdollista. Oppilas pääsee tutustumaan monimateriaaliseen työskentelyyn.

Arviointi:

Numeroarviointi. Arviointiin vaikuttaa jatkuva näyttö, valmistunut tuote ja itse valmistusprosessi. Vaikuttaa käsityön päättöarvosanaan.

5.4 Musiikki

Tavoitteet:

Oppilas

- kehittää soitto- ja laulutaitojaan.
- tutustuu monipuolisesti musiikin eri tyyleihin ja ilmiöihin soittaen, laulaen ja kuunnellen.
- rohkaistuu ilmaisemaan itseään musiikin keinoin.
- paneutuu musiikkiteknologian mahdollisuuksiin.

Sisältö:

- Oppilaskeskeistä musisointia
- Oman soitto- ja laulutaidon kehittämistä ja soittotekniikoiden hiomista
- Yhteismusisoinnin kannalta tarkoituksenmukaisten teoriataitojen syventämistä
- Kriittistä musiikin kuuntelua
- Ajankohtaisen musiikkielämän tapahtumien seuraamista
- Musiikin eri asiasisältöjen käsittelyä

Arviointi:

Numeroarviointi. Arvioinnin perustana ovat omien taitojen kehittyminen, osallistumisaktiivisuus, asennoituminen ja toimiminen ryhmän jäsenenä.

6 Valinnaisaineet

6.1 Pitkät valinnaisaineet (2 vvh 8. ja 9. luokalla)

Oppilaat valitsevat yhden pitkän valinnaisaineen. Valinta tehdään seitsemännellä luokalla. Jos oppilas opiskelee A2-kieltä (saksaa), korvaa A2-kieli pitkän valinnaisaineen.

6.1.1 Makuja arkeen ja juhlaan (kotitalous)

Tavoitteet:

Tunneilla kehitetään ruuanvalmistus- ja leivontataitoja sekä muita kotitalouden sisältöalueiden aiheita.

Sisältö:

Kahden vuoden opintokokonaisuus on jaettu kahdeksaan erilaiseen aihekokonaisuuteen. Aiheina tuttujen ruokien ja leivonnaisten kertaaminen, piparkakkutaloprojekti, perinneruoat ja -leivonnaiset, kansainväliset ruoat, kasvisruokailu, somen trendireseptit ja juhlat. Oppitunneilla voidaan suunnitella ja toteuttaa erilaisia projekteja.

Arviointi:

Numeroarviointi, joka perustuu pääasiassa tunnilla työskentelyyn ja jatkuvaan näyttöön. Mahdolliset kokeet vaikuttavat arviointiin.

6.1.2 Bändikurssi (musiikki)

Tavoitteet:

Oppilas

- kehittää yhteismusisointitaitojaan.
- kehittää omia soittotaitojaan bändisoittimissa.
- tutustuu sekä suomalaisen että ulkomaisen pop- ja rockmusiikin eri tyyleihin soittaen, laulaen ja kuunnellen.
- oppii käyttämään äänentoistolaitteita ja vahvistimia tarkoituksenmukaisesti.
- mahdollisuus osallistua musiikkiesitysten valmistamiseen koulun juhliin.
- harjoittelee ohjelmistoa bändikonserttia varten.

Sisältö:

- Oppilaskeskeistä musisointia
- Bändisoittoa kehittäviä soittoharjoituksia
- Oman soittotaidon kehittämistä ja soittotekniikoiden hiomista
- Yhteismusisoinnin kannalta tarkoituksenmukaisten teoriataitojen syventämistä
- Kriittistä musiikin kuuntelua
- Ajankohtaisen musiikkielämän tapahtumien seuraamista
- Äänentoistolaitteiden ja vahvistimien tarkoituksenmukaisen käytön opettelua
- Bändikonserttiohjelmiston ja musiikkiesitysten pitkäjänteistä harjoittelua

Arviointi:

Numeroarviointi. Arvioinnin perustana ovat omien taitojen kehittyminen, osallistumisaktiivisuus, asennoituminen ja toimiminen ryhmän jäsenenä.

6.1.3 Omien ideoiden tekstiilit (käsiyö, tekstiilityön oppimisympäristö)

Tavoitteet:

Ohjataan oppilasta kokeilemaan rohkeasti omia ideoita ja syventämään tekstiilityön osaamista. Kurssi kehittää kädentaitoja, innostaa yksilölliseen suunnitteluun ja laadukkaiden tuotteiden valmistamiseen.

Sisältö:

Kurssi on jaettu erilaisiin aihekokonaisuuksiin, joiden suunnitteluun oppilaat otetaan mukaan. Aiheet voivat liittyä esimerkiksi muotitrendeihin, käsityötekniikoihin tai vuodenaikoihin. Oppilas suunnittelee ja valmistaa aiheeseen sopivia tuotteita oman kiinnostuksensa perusteella. Samalla saadaan tietoa suunnittelusta, materiaaleista, välineistä, ohjeiden lukemisesta, kulttuuriperinteestä ja pukeutumisesta. Jos oppilas valitsee taito- ja taideaine valinnaisen sekä pitkän valinnaisaineen, on hänen mahdollista toteuttaa laajempia omia projekteja.

Arviointi:

Numeroarvioinnissa huomioidaan käytännön tuntityöskentely, valmistunut tuote ja prosessin dokumentointi.

6.1.4 Teknisen työn syventävä (käsiyö, teknisen työn oppimisympäristö)

Tavoitteet:

Aikaisemmin opittujen perustaitojen syventäminen sekä teknisen tietoperustan laajentaminen. Kurssi on tarkoitettu oppilaalle, joka on kiinnostunut erityisesti tekniikasta ja teknologiasta. Pyrkimyksenä on myös oppilaan oman ajattelun ja ideoinnin vahvistaminen.

Sisältö:

Kurssilla toteutetaan pääasiassa omiin suunnitelmiin perustuvia projekteja alkaen aina suunnittelusta valmiiseen tuotteeseen saakka. Aihealueina metalli-, puu- ja sähköoppi. Syvennetään materiaalitietoutta ja laajennetaan jo olemassa olevia tietoja sekä taitoja.

Arviointi:

Numeroarviointi. Arviointiin vaikuttaa jatkuva näyttö, valmistunut tuote ja itse valmistusprosessi.

6.1.5 Tietotekniikka (muut valinnaiset opinnot)

Tavoitteet:

Tietotekniikan opiskelu syventää ja laajentaa tietotekniikasta kiinnostuneiden oppilaiden tietoja ja taitoja ja parantaa kykyä selvittää informaatioyhteiskunnassa. Opiskelun tavoitteena

on lisätä oppilaiden harrastuneisuutta ja antaa valmiuksia omatoimiseen oppimiseen ja työskentelyyn.

Tietotekniikan opiskelu tutustuttaa oppilaan tietotekniikan keskeisiin osa-alueisiin. Onnistuneet projektit ja tuotokset vahvistavat oppilaan tietoisuutta omista kyvyistä.

Sisältö:

Tutustutaan tavallisimpiin toimistosovelluksiin, harjoitellaan tekstien, kuvien, taulukoiden ja graafisten esitysten liittämistä julkaisuun. Tutustutaan digitaalisen kuvankäsittelyn perusteisiin, kymmensormijärjestelmään, tietoturvaan ja tekijänoikeuksiin. Harjoitellaan tiedonhakua ja tiedonhallintaa sekä tutustutaan erilaisiin tietokantoihin.

Arviointi:

Numeroarviointi. Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön ja harjoitustöiden arviointiin.

6.1.6 B2-ranska

Tavoitteet:

Tutustutaan ranskan ääntämisjärjestelmään ja perusrakenteisiin sekä ranskalaiseen kulttuuriin ja elämäntapaan. Opetellaan käyttämään kieltä jokapäiväistä elämää koskevissa tilanteissa.

Sisältö:

Harjoitellaan kieltä monipuolisin kirjallisin ja suullisin tehtävin. Käytetään apuna videoita, lauluja, pelejä sekä uuden teknologian mukanaan tuomia mahdollisuuksia. Aihepiireinä ovat arkipäivän tilanteet, nuoret itse, oma maa sekä Ranska ja ranskalainen tapakulttuuri. Yhteydenpitoa ranskalaisen koulun kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi:

Numeroarviointi, joka perustuu tuntityöskentelyyn, projektitöihin ja kokeisiin.

6.1.7 B2-saksa

Tavoitteet:

Oppilas selviää jokapäiväisen elämän puhetilanteissa käyttäen luonnollista ja sujuvaa ääntämistä ja puhetapaa, ymmärtää helpohkoja tekstejä, osaa kirjoittaa lyhyitä viestejä, omaksuu keskeisimpiä sanoja, sanontoja, rakenteita ja tuntee kielialueen kulttuuria.

Sisältö:

Harjoitellaan arkipäivän tilanteissa tarvittavaa kieltä monipuolisilla työtavoilla. Työskentely tapahtuu usein pareittain tai pienissä ryhmissä. Tutustutaan myös saksankielisten maiden kulttuuriin.

Arviointi:

Numeroarviointi, joka perustuu jatkuvaan näyttöön. Arvioinnissa huomioidaan tuntityöskentely ja kokeet.

6.1.8 B2-espanja

Tavoitteet:

Tutustutaan espanjankielisten maiden kulttuuriin ja elämäntapaan. Opitaan kertomaan perusasioita itsestä ja viestimään arkisissa tilanteissa espanjan kielellä.

Sisältö:

Kieltä harjoitellaan monipuolisesti suullisesti ja kirjallisesti tehtävin, apuna mm. videot, musiikki ja pelit. Aiheita ovat arkiset viestintätilanteet, nuoret itse, oma maa sekä espanjankielisten maiden kulttuuri ja tavat. Yhteydenpitoa espanjalaisen koulun kanssa järjestetään mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi:

Numeroarviointi, joka perustuu suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin.

6.2 Lyhyet valinnaisaineet (2 x 1 vvh 9. luokalla)

Kaikki oppilaat valitsevat kaksi lyhyttä valinnaisainetta. Valinnat tehdään kahdeksannella luokalla.

6.2.1 Retkikurssi (muut valinnaiset opinnot)

Tavoitteet:

Tutustutaan retkeilytaitoihin luokkatunneilla teoriassa ja käytännössä. Opetellaan retkelle varustautumista sekä retkiruoan valmistamista. Vahvistetaan suunnistus- ja kartanlukutaitoja. Syvennetään suomalaisen luonnon tuntemusta. Patikoidaan kaksi päiväretkeä eri kansallispuistoissa, toinen syksyllä ja toinen keväällä.

Sisältö:

Tehdään kaksi päiväretkeä, toinen Seitsemisen kansallispuistoon ja toinen Isojärven kansallispuistoon, joilla harjoitellaan retkeilytaitoja. Valmistetaan ruoka retkikeittimillä ja ruokaillaan maasto-olosuhteissa. Tutustutaan kohteiden metsä- ja suoluontoon. Toteutetaan retkelle ja metsäympäristöön soveltuvia liikunta-aktiiviteetteja. Kurssiin sisältyy jaksojen 1 ja 3 oppituntiosuudet, joilla tutustutaan retkeilyssä tarvittavaan varusteisiin ja ruuanlaittoon, harjoitellaan keskeisiä ensiapu-, retkeily-, kartanluku- ja suunnistustaitoja sekä tutustutaan jokamiehenoikeuksiin ja kansallispuistoihin. Retkien yhteydessä suoritetaan osa kurssin kokonaisuudesta. Kurssille osallistuminen edellyttää, että oppilaalla ei ole lähtökohtaisesti sellaisia fyysisiä rajoitteita, jotka estäisivät päiväretken n. 10 km mittaisen polkureitin kävelemistä. Retkeilyvarusteiden puute ei estä kurssille osallistumista.

Arviointi:

Hyväksytyt/hylätyt

6.2.2 Englannin kertauskurssi (englanti)

Tavoitteet:

Vahvistaa oppilaan englannin kielen perustaitoja. Kurssi on tarkoitettu englannin opiskelun tueksi niille oppilaille, jotka 8. luokalla ovat saaneet korkeintaan tyydyttävän (7) arvosanan.

Sisältö:

Kurssilla kerrataan aikaisemmin opittuja perusrakenteita ja -sanastoa sekä tuetaan 9. luokalla opiskeltavien asioiden omaksumista monipuolisia työtapoja käyttäen.

Arviointi:

Hyväksytyt/hylätyt. Kurssin hyväksytyt suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista.

6.2.3 Englannin syventävä (englanti)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on laajentaa oppilaan englannin kielen taitoja. Kurssi on tarkoitettu niille oppilaille, jotka 8. luokalla ovat saaneet englannista arvosanan 8-10.

Sisältö:

Kurssilla syvennetään oppilaan taitoja kielen eri osa-alueilla monipuolisia työtapoja käyttäen. Kurssilla tutustutaan myös englanninkielisten maiden kulttuureihin.

Arviointi:

Hyväksytyt/hylätyt. Kurssin hyväksytyt suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista.

6.2.4 Tutkimusretki historiaan (historia)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on syventyä historian eri ilmiöihin ja tapahtumiin.

Sisältö:

Kurssin sisältö määrittyy oppilaiden mielenkiinnon mukaan. Kurssilla voidaan tarkastella myös yläkoulun historian kurssien ulkopuolelle jääviä aikakausia. Kurssilla pyritään käyttämään monipuolisia työskentelymenetelmiä ja tehdään paljon yksilö-, pari- ja ryhmätöitä. Kurssiin pyritään sisällyttämään myös vierailu esim. museoon.

Arviointi:

Hyväksytyt/hylätyt. Oppilailta edellytetään aktiivisuutta ja kiinnostusta.

6.2.5 Koukuttava neuloosi (käsityö, tekstiilityön oppimisympäristö)

Tavoitteet:

Löytää oma tapa innostua langoista. Itse tekeminen, neulominen ja virkkaaminen auttavat rentoutumaan, rauhoittumaan ja virkistävät mieltä koulupäivän keskellä. Omaan taitotasoon sopivat tavoitteet innostavat tekemiseen, kun saa onnistumisen kokemuksia

Sisältö:

Ohjataan oppilasta löytämään itselle sopivan koukuttava neule- tai virkkaustyö. Kurssilla voi kokeilla, luoda ja rauhoittua tekemään omaa lankatyötä.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty

6.2.6 Tekninen rakentelu (käsityö, teknisen työn oppimisympäristö)

Tavoitteet:

Tutkitaan erilaisia ilmiöitä tekemällä. Tätä kautta pyritään käytännönläheisen ajattelun vahvistamiseen.

Sisältö:

Toteutetaan projekteja, joissa yhdistellään eri materiaaleja ja tekniikoita. Aihealueina ovat metalli-, puu- ja sähköoppi. Kurssiin kuuluvat yhteiset harjoitustehtävät.

Arviointi:

Hyväksytty/ hylätty

6.2.7 Sporttikurssi (liikunta)

Tavoitteet:

Monipuolinen liikunta, ryhmässä toiminen, ilo ja virkistys.

Sisältö:

Kurssin sisältö suunnitellaan oppilaiden toiveiden pohjalta niin, että sisältö olisi mahdollisimman monipuolinen. Usein kurssilla on pelailtu erilaisia polttopallopelejä, joukkuepelejä, sulkapalloa, kaupunkisotaa sekä leikitty, venytelty, kisailtu, kohotettu kuntoa, luisteltu jne.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu läsnäoloon ja aktiiviseen osallistumiseen tunneilla.

6.2.8 Kuningaspelit (liikunta)

Tavoitteet:

Syventää tietoja ja taitoja suosituimmista joukkuepeleistä. Lisäksi pyrkimyksenä on saada pelit käyntiin omatoimisesti oppilaiden toimesta.

Sisältö:

Kurssilla pelataan vaihdellen ainakin seuraavia joukkuepelejä: koripallo, lentopallo, salibandy, pesäpallo, jalkapallo, futsal ja jääkiekko.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu läsnäoloon ja aktiiviseen osallistumiseen tunneilla.

6.2.9 Kuntosalikurssi (liikunta)

Tavoitteet:

Kurssilla syvennetään tietoja ja taitoja kuntosaliharjoittelussa sekä tehdään erilaisia kuntosaliharjoitteita. Yhdelle kurssille voidaan ottaa max. 20 oppilasta.

Sisältö:

Aluksi tutustutaan erilaisiin kuntosaliharjoittelun muotoihin. Sen jälkeen harjoitellaan oman kuntosaliohjelman laatimista ja toteuttamista.

Arviointi:

Hyväksytyt/hylätyt. Arviointi perustuu läsnäoloon ja aktiiviseen osallistumiseen tunneilla.

6.2.10 Kitarakurssi (musiikki)

Tavoitteet:

Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti kitaran soittoa.

Sisältö:

Kurssilla opetellaan kitaran soiton perusteita, kuten sointumerkeistä soittamista eri tavoilla ja helppojen melodioiden soittamista tabulatuurin avulla. Lisäksi opettelemme soittamaan tunnettuja kitarariffejä. Akustisen kitaran lisäksi sinulla on mahdollisuus paneutua myös sähkökitaran soittoon ja vahvistimen käyttöön. Tutustumme myös erityylisten kitaristien soittoon kuunnellen ja musiikkivideoita katsoen.

Kitarakurssi on mainio tapa perehtyä kitaran soittoon. Se on myös erinomainen pari bändikurssin kaveriksi. Kurssi ei edellytä aiempaa soittokokemusta tai omaa soitinta.

Arviointi:

Hyväksytyt/hylätyt

6.2.11 Pop-laulu (musiikki)

Tavoitteet:

Oppilas

- kehittää omaa laulutaitoaan ja äänenkäyttöään.
- oppii nauttimaan laulamista.
- oppii mikrofoni laulutekniikkaa.
- harjoittaa moniäänisen laulamisen taitoja.
- paneutuu tausta- eli stemmalauluun.
- tutustuu eri laulutyyliin.

Sisältö:

- Lauluohjelmisto koostuu yksi- ja moniäänisistä kappaleista.
- Lauluvalmiuksia kehitetään niin solistina kuin lauluryhmän jäsenenä.
- Laulua harjoitellaan sekä akustisena että mikrofoniin laulaen.
- Laulamme sekä bändin säestyksellä että ilman säestystä.
- Kokeilemme myös karaokelaulua.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty

6.2.12 Videokurssi (kuvataide)

Videokurssilla perehdytään videokuvaukseen, editointiin ja käsikirjoituksen tekoon. Kurssilla opiskelevat tekevät ryhmissä aluksi harjoituksia, joissa opetellaan mm. videokameran käyttämisen, liikkuvan kuvan editoinnin, valaistuksen ja äänen käsittelyn perusteita. Kurssilla on mahdollisuus tehdä musiikkivideo valittuun kappaleeseen tai käsikirjoitettu ja näytelty lyhytelokuva erikoisefekteineen. Mahdollista on myös yhteistyö musiikin valinnaiskurssien tekemän musiikin parissa niistä tehtyjen musiikkivideoiden muodossa. Käytössämme on videokameroita ja iMac-koneita Adobe Premiere Elements ohjelmistolla.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on videokuvauksen perustekniikoiden ja lainalaisuuksien hallitseminen, sekä ryhmätyöskentelyn opettelu.

Sisältö:

Kurssille voidaan ottaa korkeintaan 15 oppilasta, koska laitteisto rajaa oppilasmäärän koon. Aluksi muodostetaan työryhmät ja kuvataan lyhyitä harjoituksia, joissa tutustutaan videokuvaustekniikkaan.

Kurssi soveltuu oppilaille, jotka kykenevät työryhmässä työskentelyyn.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty

6.2.13 Sarjakuvakurssi (kuvataide)

Tavoitteet:

Tutustutaan sarjakuvan kieleen ja sarjakuvan eri tyyleihin. Tavoitteena on oppia hallitsemaan koko sarjakuvanteon prosessi ideoinnista suunnitteluun, toteutukseen ja julkaisuun. Tarkastellaan omia tuotoksia sekä asetetaan tavoitteet omalle oppimiselle. Kurssi kehittää oppilaan sarjakuvailmaisua ja piirustustaitoa.

Sisältö:

Toteutetaan omia ideoita sarjakuvina. Piirretään sarjakuvahahmoja ja kehitellään omia sarjakuvaolentoja. Opetellaan sarjakuvan tehokeinojen ja tekstin yhdistämistä kuvaan. Tutkitaan kuvakulmien ja –kokojen mahdollisuuksia juonen kehittämisessä. Kurssi sisältää sarjakuvien tutkimista, käsikirjoittamista, luonnostelua ja piirtämistä.

Useiden harjoitustöiden kautta tutustutaan tyyleihin ja tekniikoihin. Aihealueita ovat mm. värillinen sarjakuva, rastereiden käyttö ilmaisussa, sarjakuvalehden toteuttaminen oman kiinnostuksen mukaan sekä mahdollisesti sarjakuvapiirtäjän työhön tutustuminen.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty. Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista harjoitusten edistämistä.

6.2.14 Kemiaa ja kotitaloutta (muut valinnaiset opinnot)

Tavoitteet:

Kurssilla tehdään kemian ja ruuan valmistuksen tutkimuksia laboratorioluokassa ja kotitalousluokassa. Kurssin tavoitteena on innostaa oppilasta omakohtaiseen luonnontieteelliseen tutkimukseen ja herättää oppilaan mielenkiinto omassa elinpiirissä olevia kemiallisia ja fysikaalisia ilmiöitä kohtaan ja näin syventää oppilaan tietämystä luonnosta ja sen mekanismeista.

Sisältö:

Tutkimuksien lähtökohtana ovat oppilaan omaan ympäristöön liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat, joita tutkitaan yksinkertaisilla välineillä ja aineilla työturvallisuus huomioon ottaen. Työt suoritetaan pääasiassa pari- tai ryhmätyöskentelynä kehittämällä myös sosiaalisia taitoja. Opiskelu suoritetaan joka toinen kerta laboratorioluokassa kemian töitä ja tutkimuksia tehden ja joka toinen kerta kotitalousluokassa ruuan valmistuksen parissa.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty. Oppilailta odotetaan omatoimisuutta ja kiinnostusta.

6.2.15 Ruotsia jatko-opintoja varten (ruotsi)

Tavoitteet:

Vahvistaa oppilaan valmiuksia jatkaa ruotsin opintoja peruskoulun jälkeen. Kurssia suositellaan erityisesti lukioon jatkaville, mutta kurssille ovat tervetulleita kaikki, jotka ovat motivoituneita parantamaan ruotsin kielen taitoaan.

Sisältö:

Vahvistetaan ja laajennetaan ruotsin kielen keskeisintä sanastoa ja rakenteita.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty. Kurssin hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista.

6.2.16 Ohjelmointi (muut valinnaiset opinnot)

Tavoitteet:

Ohjelmointikurssilla käydään läpi ohjelmoinnin perusteita. Tavoitteena on ymmärtää tietokoneiden toimintaa sovellusten kannalta ja oppia tekemään yksinkertaisia tietokoneohjelmia.

Sisältö:

Ohjelmoinnin alkeita erilaisissa ohjelmointiympäristöissä.

Arviointi:

Hyväksytty/hylätty

6.2.17 Kirjoittajakurssi (äidinkieli ja kirjallisuus)

Tavoitteet:

Tavoitteena on kehittyä eri tekstilajien kirjoittajana sekä oppia antamaan rakentavaa palautetta toisten teksteistä. Kurssi on tarkoitettu niille oppilaille, jotka haluaisivat kirjoittaa enemmän kuin äidinkielen tunneilla on mahdollista kirjoittaa.

Sisältö:

Kurssin sisältö voi painottua osanottajien toivomusten mukaisesti joko luovaan kirjoittamiseen tai asiatekstien kirjoittamiseen. Kirjoitetaan eri tekstilajeja ja annetaan vertaispalautetta toisten teksteistä. Osa teksteistä voidaan myös kirjoittaa pari- tai ryhmätöinä. Tekstin rakenteen ja kieliasun lisäksi kiinnitetään huomiota myös tyyliseikkoihin.

Arviointi:

Hyväksytyt/hylätyt

Valintani:

Taide- ja taitoainevalinta (2 vvh 8. ja 9. luokalla)

Pitkä valinnaisaine (2 vvh 8. ja 9. luokalla)

Lyhyt valinnaisaine (1 vvh 9. luokalla)

Lyhyt valinnaisaine (1 vvh 9. luokalla)

A series of 20 horizontal dashed blue lines, evenly spaced, spanning the width of the page, intended for writing or drawing.